

Raport z monitoringu wodniczki i derkacza na powierzchniach próbnych w Biebrzańskim Parku Narodowym w roku 2013

Wykonano w ramach projektu LIVE 11 NAT PL 422 Górna Biebrza „Ochrona siedlisk mokradłowych doliny Górnej Biebrzy”

Wykonawca:

Biuro Ekspertyz Przyrodniczo-Leśnych Piotr Chołuj

Warszawa. Listopad 2013

Metodyka

Derkacz

Liczenie odbywających się samców derkacza oraz określenie struktury gatunkowej zespołu ptaków (w standardzie Monitoringu Pospolitych Ptaków Lęgowych MPPL) wykonano na sześciu powierzchniach próbnych. Powierzchnia próbna to kwadrat o bokach 2 km x 2 km zlokalizowana na turzycowiskach, podmokłych łąkach oraz pozostałych zbiorowiskach nieleśnych Basenu Górnego Biebrzańskiego Parku Narodowego, będących potencjalnym miejscem występowania derkacza. Przeprowadzono dwie kontrole rocznie na każdej powierzchni. Pierwsza kontrola została przeprowadzona w dniu 17 czerwca, druga natomiast w dniach 4-5 lipca. Liczenia derkacza przeprowadzono w godzinach od 22.00 do wschodu słońca. Kontrole MPPL wykonano 17 czerwca 2013.

Wodniczka

Określenie liczebności śpiewających samców oraz określenie struktury gatunkowej zespołu ptaków na dwóch powierzchniach MPPL wykonano w dwóch znanych ostojach występowania wodniczki na obszarze projektu – Basenie Górnym Biebrzańskiego Parku Narodowego, tj. w lokalizacji Krasnybór – Jastrzębna (powierzchnia ostoi wynosi około 450 ha) oraz Nowy Lipsk (powierzchnia ostoi wynosi około 300 ha). Na tych powierzchniach przeprowadzono pełne liczenie wszystkich śpiewających samców wodniczki w okresie od 16 maja do 22 czerwca w godzinach 19.00 – 21.30. Każda powierzchnia monitoringowa została skontrolowana dwukrotnie w ciągu roku (17 i 18 czerwca 2013 – I kontrola oraz 8, 9 lipca – II kontrola).

Ważne jest, że ze względów proceduralno-formalnych nie można było zrobić pierwszej kontroli w standardowych terminach MPPL. Stąd też, w roku 2013 wykonano tylko drugą kontrolę MPPL, robioną w standardowych terminach od 16 maja do 30 czerwca. Także ze względów proceduralno-formalnych drugą kontrolę na wodniczkę zrobiono po terminie 22 czerwca (w dniach 8-9 lipca 2013).

Wyniki

Derkacz

Liczebność derkacza na każdej z 6 powierzchni (tzw. kwadrat) prezentuje poniższa tabela.

Powierzchnia/kwadrat	I kontrola	II kontrola
396	11	1
416	4	1
425	7	4
435	3	3
457	2	2
459	8	4

Najliczniej derkacze stwierdzono w kwadracie 396 (11 samców na I kontroli), a nielicznie na kwadracie 416 (1 samiec na II kontroli) i 396. Znamienne, że w trakcie drugiej kontroli na najliczniej zasiedlonym kwadracie 396 stwierdzono już tylko jednego samca. Średnio na kwadracie (powierzchni próbnej) stwierdzono 5,8 samca derkacza.

Zespół ptaków określony metodyką MPPL na każdej z 6 powierzchni podano w załączniku (arkusze 396, 457, 459, 435, 425, 416).

Na powierzchni nr 396 dominującymi gatunkiem były skowronek (14 osobników) i wrona siwa (10 osobników). Z ptaków charakterystycznych dla obszarów bagiennych stwierdzono:

- 3 osobniki (śpiewające samce) świergota łąkowego
- 2 samce świerszczaka
- 2 samce rokitniczki
- 1 derkacza

Na powierzchni nr 457 dominującymi gatunkiem był szpak (36 osobników), czajka (32), dymówka (14), skowronek (11 osobników) i wrona siwa (10 osobników). Z ptaków charakterystycznych dla obszarów bagiennych stwierdzono:

- 1 świergota łąkowego
- 32 czajki (w tym 30 ptaków w stadzie)

- 1 śpiewający derkacz

Na powierzchni nr 459 dominującymi gatunkiem był szpak (85 osobników), pokląskwa (11) i skowronek (8 osobników). Z ptaków charakterystycznych dla obszarów bagiennych stwierdzono:

- 1 świergota łąkowego
- 1 samca świerszczaka
- 1 samca strumieniówki
- 2 potrzosy
- 2 żurawie

Na powierzchni nr 435 żaden z gatunków nie wykazywał dominującej przewagi nad innymi. Z ptaków charakterystycznych dla obszarów bagiennych stwierdzono:

- 1 żurawia
- 8 czajek
- 1 samca kszyka
- 1 trzcinniczka
- 1 strumieniówkę
- 1 świergota łąkowego

Na powierzchni nr 425 dominującym gatunkiem była jarzębatka (13 samców). Z ptaków charakterystycznych dla obszarów bagiennych stwierdzono:

- 1 samca kszyka
- 2 derkacze
- 1 samotnika
- 4 świergotki łąkowe
- 1 świerszczaka
- 3 rokitniczki

Na powierzchni nr 416 dominującymi gatunkiem był szpak (31 osobników) oraz sroka (8), skowronek (8) i rokitniczka (8). Z ptaków charakterystycznych dla obszarów bagiennych stwierdzono:

- 3 cyraneczki
- 1 samca kszyka
- 4 czajki
- 1 derkacza

- 3 świergotki łąkowe
- 2 świerszczaki
- 8 rokitniczek
- 2 pliszki cytrynowe
- **1 wodniczkę**

Z gatunków wartych odnotowania (a więc rzadkich i kluczowych) w trakcie liczeń MPPL stwierdzono:

- cyraneczki – 3 ptaki na kwadracie 416 (możliwe stanowisko lęgowe przynajmniej 1 pary).
- kobuz – 1 ptak na kwadracie 416
- żurawie – 1 stanowisko lęgowe na kwadracie 459.
- derkacz – 1 stanowisko na kwadracie 416, oraz 2 stanowiska na kwadracie 425.
- kszyki – po jednym stanowisku lęgowym na kwadracie 416 i 435, 3 stanowiska na kwadracie 425.
- samotnik – 1 stanowisko na kwadracie 425
- dudek – 1 ptak na kwadracie 425.
- jarzębatka – przynajmniej 8 stanowisk na kwadracie 425.
- samca świergotka polnego na kwadracie 435
- 2 pliszki cytrynowe na kwadracie 416

Wodniczka

Na powierzchni „Krasnybór – Jastrzębna” stwierdzono odpowiednio 11 i 0 terytorialnych samców w trakcie pierwszego i drugiego liczenia. Z kolei na powierzchni „Nowy Lipsk” stwierdzono odpowiednio 8 i 6 terytorialnych samców. Ze względu na późny termin drugiej kontroli za wynik rzeczywiście oddający liczbę samców na powierzchni przyjęto większą wartość, stwierdzoną zresztą w trakcie pierwszej kontroli. Po przeliczeniu na zagęszczenie daje to 0,2 samce/10 ha dla powierzchni „Krasnybór-Jastrzębna” oraz 0,3 samce/10 ha dla powierzchni „Nowy Lipsk”.

Zespół ptaków na obu powierzchniach ustalony metodą MPPL prezentuje załącznik (arkusze Jastrzębna i Nowy Lipsk).

Na powierzchni Jastrzębna dominującym gatunkiem była sroka (10 osobników) i skowronek (6 samców). Z ptaków charakterystycznych dla obszarów bagiennych stwierdzono:

- 1 błotniaka stawowego
- 1 żurawia
- 2 rokitniczki

Na powierzchni Nowy Lipsk dominującymi gatunkiem były świergotek łąkowy (11) i rokitniczka (8). Z ptaków charakterystycznych dla obszarów bagiennych stwierdzono:

- 1 krzyżówkę
- 2 błotniaki łąkowe
- 4 kszuki
- 1 derkacza
- 11 świergotków łąkowych
- 8 rokitniczek
- 4 wodniczki

Z gatunków wartych odnotowania w trakcie liczeń MPPL stwierdzono:

- błotniaki stawowe – żerujące na pow. „Krasnybór – Jastrzębna” (1 samiec).
- błotniaki łąkowe – dwa ptaki na powierzchni „Nowy Lipsk” (możliwe stanowisko lęgowe).
- żuraw - 1 stanowisko lęgowe na pow. „Krasnybór – Jastrzębna”.
- derkacz - 1 stanowisko na pow. „Nowy Lipsk”.
- kszuki - 3-4 stanowiska na pow. „Nowy Lipsk”.
- dudek - 1 para na pow. „Krasnybór – Jastrzębna”.

Podsumowanie

W ramach projektu w ramach projektu „LIVE 11 NAT PL 422 Górna Biebrza. Ochrona siedlisk mokradłowych doliny Górnej Biebrzy” w roku 2013 przeprowadzono pierwsze z czterech liczeń wodniczki, derkacza oraz zespołu ptaków na 8 powierzchniach próbnych.

Na 6 powierzchniach próbnych (2x2 km) stwierdzono od 1 do 11 terytorialnych samców derkacza. W przypadku wodniczki stwierdzono odpowiednio 11 samców na powierzchni „Krasnybór-Jastrzębna” (0,2/10 ha) oraz 8 samców na powierzchni „Nowy Lipsk” (0,3/10 ha). Na obu powierzchniach występował podobny zespół ptaków lęgowych. Ponieważ wyniki dotyczyły liczebności ptaków będącej efektem monitoringu

tylko w jednym roku (2013) to ich szersze omówienie i przedyskutowanie ma sens dopiero w następnych raportach z monitoringu.

Summary

Implementing the project „Preservation of wetland habitats in the upper Biebrza Valley (LIVE NAT PL 422 Górna Biebrza)” performed the task „The monitoring of the Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola* and the Crake *Crex crex* on the study plots in the Biebrza Marshes National Park in 2013”. Two censuses carried out on June and July 2013 at the 8 plots (6 plots in the case of Crake and 2 in the case of Aquatic Warbler). Eight and 11 singing males of Aquatic Warbler were counted during the first and second census, respectively, producing densities of 0.2-0.3 males/10 ha. In the case of the crake an average of 5.8 breeding territories of Crake were recorded – from 2 to 11 and the density varied from 0.05 to 0.3 territory/10 ha of plot area.

Szczegółowe wyniki MPPL stanowią załącznik do niniejszego raportu.